

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Fidei Exhibita Invictiss. Imp. Carolo V. Caesari
Avg. in Comicijs Augustæ. Anno M. D. XXX.**

Melanchthon, Philipp

Augsburg, 1535

VD16 C 4710

De Missa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34184

DE MISSA.

INitio hoc iterum præfandum est, nos non abolere Missam, sed religiose retinere ac defendere. Fiunt enim apud nos Missæ singulis Dominicis, et alijs Festis, in quibus porrigitur sacramentū, his qui uti uolunt, postquā sunt explorati atq; absoluti. Et seruantur usitatae ceremoniæ publicæ, ordo lectionum, orationum, uestitus, & alia similia. Aduersarij longam declamationem habent, de usu Latinæ linguæ in Missa, in qua suauiter ineptiūt, quomodo profit auditori indocto in fide ecclesiæ, Missam non intellectā audire, uidelicet fingunt ipsum opus audiendi cultum esse & prodesse, sine intellectu. Hæc nolumus odiose exagitare, sed iudicio lectorum relinquimus. Nosq; ideo commemoramus, ut obiter admoneamus & apud nos retineri latinas lectiōes atq; orationes. Cum autem ceremoniæ debeant obseruari, tum ut discant homines Scripturam, tum ut uerbo admoniti concipiant fidem, timorem, atq; ita orent etiā, nam hisunt fines ceremoniarum. Latinā linguam retinemus propter hos qui latine discunt atq; intelligūt. Et admiscem⁹ Germanicas cātionēs, ut habeat & populus, quod discat, & quo excitet fidem, & timorem. Hic mos semper in ecclesijs fuit. Nam etsi aliæ frequentius, aliæ rarius admiscuerunt Germanicas cantiones, tamen fere ubiq; aliquid canebat populus sua lingua. Illud uero nusquam scriptum aut pictum est, hominibus prodesse opus audiēdi lectiones nō intellectas, prodesse ceremonias, nō quia doceant, uel admoneant, sed ex opere operato, quia sic fiant, quia spectentur. Male ualeāt istæ Pharisaicæ opiniones.

Quod uero tantum fit apud nos publica Missa, seu communis, nihil fit contra Catholicam ecclesiam. Nam in Græcis parochijs ne hodie quidem fiunt priuatæ Missæ, sed fit una publica Missa, idq; tantum Dominicis diebus, & Festis. In Monasterijs fit quotidie Missa, sed tantum publica. Hæc sunt uestigia morū ueterū. Nusquam enim ueteres scriptores ante Gregorium, mentionem

faciunt priuatarum Missarum. Qualia fuerint initia nunc omit-
 mus, hoc constat, quod postquam Monachi mendicantes regnare coe-
 perunt ex falsissimis persuasionibus, & propter quæstum ita au-
 ctæ sunt, ut omnes boni uiri diu iam eius rei modum desiderau-
 rint. Quanquam S. Franciscus recte uoluit ei rei prospicere, qui
 constituit, ut singula collegia quotidie unica communi Missa con-
 tenta essent. Hoc postea mutatum est, siue per superstitionem, si-
 ue quæstus causa. Ita ubi commodum est, instituta maiorum mu-
 tant ipsi, postea nobis allegant autoritatem maiorum. Epiphanius
 scribit in Asia Synaxin ter celebratam esse singulis septimanis, nec
 quotidianas fuisse Missas. Et quidem ait hunc morem ab Apo-
 stolis traditum esse. Sic enim inquit, συναξίς δὲ ἐπιτελούμεναι ταχῶς
 αἰσθαῖ ἐστὶν ἀπὸ τῶν ἀποστόλων τετραδί, ἢ προσεβάτω, καὶ κυριακῆ.

Et si autem aduersarij in hoc loco multa congerunt, ut probent
 Missam esse sacrificium, tamen ille ingens tumultus uerborum
 prolata hac unica responsione confitecet, quod hæc quamuis longa co-
 ceruatio autoritatum, rationum, testimoniorum non ostendat, quod Mis-
 sa ex opere operato conferat gratiam, aut applicata pro alijs merca-
 tur eis remissionem uenialium, & mortalium peccatorum, culpæ et
 pœnæ. Hæc una responsio euertit omnia quæ aduersarij obijciunt
 non solum in hac confutatione, sed in omnibus scriptis, quæ de Mis-
 sa ædiderunt. Et hic causæ status est, de quo ita nobis admonendi
 sunt lectores, ut Aeschines admonebat Iudices, ut perinde ac pug-
 giles de statu inter se certant, ita cum aduersario dimicaret ipsi de
 statu controuersæ, nec sineret eum extra causam egredi. Ad eun-
 dem modum hic aduersarij nostri cogendi sunt, ut de re proposi-
 ta dicant. Et cognito controuersæ statu facillima erit dijudicatio
 de argumentis in utraque parte. Nos enim in confessione nostra
 ostendimus, nos sentire, quod cœna domini non conferat gratiam ex
 opere operato, nec applicata pro alijs uiuis aut mortuis, mereatur
 eis ex opere operato remissionem peccatorum, culpæ aut pœnæ. Et
 huius status clara & firma probatio est hæc, quia impossibile est

S. Franciscus

Epiphanius

Aeschines

consequi remissionem peccatorum propter opus nostrum ex opere operato, sed fide oportet uinci terrores peccati & mortis, cū erigimus corda cognitione Christi, & sentimus nobis ignosci propter Christum, ac donari merita & iustitiam Christi, Roma. 5. *Roma. 5.* Iustificati ex fide pacem habemus. Hæc tam certa, tam firma sunt, ut aduersus omnes portas inferorū consistere queant. Si quantū opus est, dicendū fuit, iam causa dicta est. Nemo enim sanus illā Pharisaicam & Ethnicam persuasionem de opere operato probare potest. Et tamen hæc persuasio hæret in populo, hæc auxit in infinitum Missarum numerum. Conducuntur enim Missæ ad iram dei placandam, & hoc opere remissionem culpæ & pœnæ consequi uolunt, uolunt impetrare quidquid in omni uita opus est, uolunt etiam mortuos liberare. Hanc Pharisaicam opinionem docuerunt in ecclesia Monachi & Sophistæ.

Quanquam autem causa iam dicta est, tamen quia aduersarij multas scripturas inepte detorquent ad defensionem suorū errorum, pauca ad hunc locū addemus. Multa de sacrificio in confutatione dixerunt, cum nos in confessione nostra consulto id nomen, propter ambiguitatē uitauerimus. Rem exposuimus, quid sacrificiū isti nunc intelligāt, quorum improbamus abusus. Nūc ut male detortas scripturas explicemus, necesse est initio, quid sit sacrificiū exponere. Toto iam decennio infinita pene uolumina ædiderunt aduersarij de sacrificio, neq; quisquā eorum definitio nem sacrificij hæctenus posuit. Tantum arripiūt nomē sacrificij, uel ex scripturis, uel ex Patribus. Postea affingūt sua somnia, quasi uero sacrificium significet, quidquid ipsis libet.

QVID SIT SACRIFICIUM, ET quæ sint sacrificij species.

SOcrates in Phædro Platonis ait, se maxime cupidū esse diuisionum, q; sine his nihil neq; explicari dicendo, neq; intelligi